

האזינו (329)

חוקותי ותורתִי", וביארו המפרשים דאף שאברהם אבינו לא קיבל את התורה, קידש וזיכך את אבריו וגידיו עד שכל אבר וכל גיד השיג את המצוה התלויה בו, וכך קיים את כל התורה כולה עד שלא ניתנה. וזה כוונת התרגום על מלת נבל, שלכן נקראין נבל משום שהוצרכו לקבל את התורה הקדושה ולא זכו להשיג אותה מאליהן כאברהם אבינו, והיינו משום שלא היו כמותו אלא היו בכחינת נבל.

ספר "מקח טוב"

מסורת התורה, מפי הזקנים

שָׁאַל אֲבִיךָ וַיִּגְדְּךָ זִקְנֶיךָ וַיֹּאמְרוּ לְךָ (לב. ז)

נראה שנכללו בפסוק זה שני עניינים: האחד, מסירה מדור לדור של התורה שקיבל משה מסיני, והשני, דרישת הלכות חדשות מהפוסקים וגזירות והכרעת ספיקות בפרטים שלא נמסרו בפירוש, שזה נקרא, "הוראה". וזהו "שָׁאַל אֲבִיךָ וַיִּגְדְּךָ", שעל הקבלה נופל לשון הגדה, כעין הגדת עדות, וכמו שנאמר בנביא (שמואל ב. א) שנקרא לנער הבא מן המחנה "נער המגיד", שמספר מה שראה במלחמה, וע"ז לא צריך בדוקא לזקנים שקנו חכמה, אלא ל"אֲבִיךָ", שהוא מהדור הקודם ומספר את המציאות שראה ושמע. אח"כ כתוב: "זִקְנֶיךָ וַיֹּאמְרוּ לְךָ", שהם אומרים גם את ההלכות שחידשו מעצמם, ולא צריך שהיו "זקנים" חכמים גדולים. עוד נראה, שלולי הכתוב היינו אומרים שבשלמא להכרעת ההלכה צריך זקנים, אבל המסורת שאינה אלא לברר מה אמרו דור הקודם, ישנם הרבה אופנים לברר עובדות היסטוריות. על זה חידש הכתוב, שגם הקבלה נשמעת רק מפי האבות, ומי שירצה לחפשה בדרכים אחרות, כגון: לחפש בגנוי כתבים ישנים וכדומה, לא יצליח, אלא דוקא ע"י שאלת האבות רב פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון"

פְּנֹשֶׁר יַעִיר קִנּוּ וכו'... יִפְרֹשׁ פְּנֵפוּי יִקְחֵהוּ (לב. יא)

פרש"י, הנשר נושא את בניו על כנפיו, כי אומר: מוטב יכנס החץ בי ולא יכנס בבניי, וכן הקב"ה הפריד בענן בין ישראל למצרים, וקיבל את החיצים ואבני הבליסטראות שזרקו עליהם המצריים. וה"חידושי הרי"ם" פירש בדרך נוספת, דאיתא במכילתא בשעה שהיו ישראל על שפת הים, היו נתונים בדין, אם להנצל או להיאבד עם מצרים, והמלאכים טענו הללו עבדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, אך הקב"ה הצילם מכל המקטרגים. ועל זה אמר הקב"ה: מוטב יכנס החץ בי, מוטב שיהיו עליו קושיות (מדוע הם עדיפים מהמצריים), ואל יכנס בבניי, ולא ינזקו בניי.

ספר "שיח הפרשה"

פִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבו גְּדֹל לְאֱלֹהֵינוּ (לב. ג)

נראה בכוונת הכתוב, בהקדם מה שפירש רבינו יונה במסכת ברכות את הנוסח על שאנו מודים לך ברוך קל ההודאות, דעל זה גופא שאנו זוכים להודות לה', על זה עצמו ברוך קל ההודאות, שעל הזכיה הזאת גופא אנו מודים ומברכים לקל ההודאות. וזה שאמר הכתוב, כי שם ה' אקרא, שעל זכות זאת שזוכין לקרוא בשם ה', על זה גופא הבו גודל לאלוקינו, נגדל ונשבח את שם אלוקים.

ספר "מקח טוב"

פִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבו גְּדֹל לְאֱלֹהֵינוּ (לב. ג)

שם ה' יהיה שלם אחרי מחיית עמלק, אז יהיה אפשר לקרוא בשם "הוי"ה", ומתי ימחה עמלק? בעת הגאולה השלימה, כתוב שבזכות הצדקה ישראל נגאלים, אך צריכה הצדקה להיות לשם שמים. זה הדבר אשר נרמז כאן: "פִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא", חפץ אתה, שנוכל לקרוא בשם "הוי"ה" המלא, אם כן "הָבו גְּדֹל לְאֱלֹהֵינוּ". הגמרא (שבת קד.) אומרת: "אל"ף ביי"ת, אלף בינה", כלומר למד תורה. "גימ"ל דל"ת, גומל דלים". כאשר "הָבו גְּדֹל", כאשר יקויים גומל דל, אזי יקרא בשם ה'. *בן איש חי*

הַצּוֹר תָּמִים פְּעָלוֹ (לב. ד)

יש להתבונן מדוע מכונה כאן השי"ת "צור" יש לומר: בתפילת זכרונות בראש השנה נאמר: אתה זוכר כל המפעל וגם כל היצור לא נכחד ממך. מבאר בעל "נתיבות המשפט" כי יתכן ששני בני אדם יעשו מעשה ופעולה שווים, ובכל זאת זכרם יהיה שונה. כגון שני בני אדם שנתנו סכום כסף לצדקה, אחד מהם צר עין וחברו רחמן ונדיב לב, אף שהמעשה אותו מעשה, בכל זאת השכר שיקבלו שונה מזה ומזה, כי אינו דומה המאמץ והניסיון של האחד לזה של חברו. כך גם במעשה עבירה, יש האדם שיצרו גובר עליו יותר מחברו והנסיון שלו גדול יותר, לכן עונשו של כל אחד יהיה כמידתו. לכן אומרים בתפילה: "אתה זוכר את כל המפעל", כל מעשה ופעולה אינם נסתרים מעיני השי"ת, אך יחד עם זאת "וגם כל היצור", כל אדם ואדם לפי טבעו ומזגו, "לא נכחד ממך" ואז המשפט הוא משפט צדק. עומק זה של הדין אין בשר ודם יכול להבין, רק "הַצּוֹר" היודע יצר כל הנבראים, הרי לפניו תָּמִים פְּעָלוֹ."

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

עִם נֶבֶל וְלֹא חָכָם (לב. ו)

ובתרגום אונקלוס: עמא דקיבלו אורייתא ולא חכמיו. ותמוה שמפרש מלת נבל על שקבלו את התורה. ונראה דהנה באברהם אבינו נאמר: "וישמור משמרתִי מצותִי

מפצס פניו ופנתיו (לביט)

רבינו הארי ז"ל היה מקפיד מאוד על עוון הכעס יותר משאר העבירות, ונתן טעם לדבר: כי כל העבירות, אין הנשמה מתחלפת, אבל במידת הכעס נאמר: "טורף נפשו באפו", שמסתלק ממנו הנשמה הטהורה אשר בו, ונכנסת בו נפש מצד החיצונים, וזהו סוד טורף נפשו באפו, שנעשית נפשו טריפה והוא משליכה ממנו, ואפילו אם יעשה האדם מצוות רבות ותיקונים לנפשו, הכל יהיו נאבדים ממנו לגמרי, כי אותה נשמה נאבדה ממנו, ונשמה אחרת באה במקומה. וגם רב חיים ויטאל כתב ב"שער רוח הקודש": מורי (האר"י) ז"ל היה מקפיד מאוד בענין הכעס יותר מכל שאר עבירות, ואפילו לדבר מצוה, וגם כשהייתי מלמד תורה את אחי ולא היה מבין כרצוני, והייתי כועס עליו, הזהירני מורי ז"ל והוכיח אותו על כך במאוד מאוד, מפני מידת הכעס פוגמת כל הנשמה כולה, ועושה אותה טריפה.

רב עובדיה יוסף זצ"ל בספרו "משוש חבל"

הסתר פנים מהו?

וַיֹּאמֶר אֶסְתִּירָה פְּנֵי מַהִם אָרְאָה מָה אֶתְרִיתִם פִּי דוֹר תְּהַפֵּלְתְּ הַמָּה פְּנִים לֹא אֶמָּן בָּם (ל.ב. כ)
כאשר בני ישראל אינם נוהגים כשורה נוהג בהם הקב"ה בהנהגה של הסתר פנים. ויש להבין, מהם גדריה של הנהגה כזו? וכיצד מתאים הדבר עם ההשגחה הפרטית הקיימת תמיד בעולם? אלא שהפסוק אומר (תהלים חא. ד): "ה' בהיכל קדשו.... בשמים כסאו עיניו יחזו עפעפיו יבחנו בני אדם", ומבאר ה"משך חכמה", שהעין בנויה כך שהיא רואה כל הזמן, ומי שמכסה אותה בקביעות הוא העפעף, אשר מגן על העין מפני תועפות העלולות להזיק לה, כמו: אבק, אור חזק וכיוצא בכך. כך הקב"ה רואה את העולם כולו במשך כל הזמן, ותמיד יש השגחה פרטית בעולם, אלא שלעיתים נראית ההשגחה כמכסה. תחושה כזו מקבלים כאשר רואים מקרה של צדיק רוע לו, או רשע וטוב לו. אולם יש לזכור כי כל מטרת הכיסוי הלזה נועדה על מנת לבחון בני אדם כלומר: לתת לאנשים אפשרות לבחירה בין טוב לרע, שהרי אלמלא היה הרשע זוכה לחיים טובים, מי היה רוצה להיות רשע? ואם לא היה הצדיק סובל מי היה מוותר על האפשרות להיות כמותו?

ספר "ומתוך האור"

וַיִּבֶא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר וְכוּ' הוּא וְהוֹשֵׁעַ בֶּן נוּן (ל.ב. מד)

יש לעיין מדוע כתוב הושע בלי היו"ד, ויש לתרץ דהנה לעיל בתרגום יונתן כתב על הפסוק "ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (שלח יג, טז): כד חזי משה ענותנותו של יהושע אמר ה' יושיעך מעצת מרגלים, הרי דהיו"ד מרמז על הענוה שהיה ליהושע. אמנם כאן שיהושע נעשה למנהיגן של ישראל, והגיע העת לנהוג נשיאותו ברמה, וכמו שאמר רבי לבנו (כתובות קג:), נהוג נשיאותך ברמים, הוצרך יהושע להגביה עצמו קצת ולהוריד

הענוה יתירה שהיה בו, ע"כ נכתב כאן בשם העצם שלו הושע.

ספר "מטעמי שולחן שבת"

הלכה: תוספת יוה"כ

כתב השו"ע (סי א) אוכלים ומפסיקים קודם בין השמשות שצריך להוסיף מחול על הקודש, בספר פסקי תשובות (אות א') כתב: וגם שאר עינויים על יום הכיפורים יש בהם מצות תוספת מחול על הקודש, וצריך האדם לקבל עליו באמירה בפה מצות תוספת יוה"כ מחול על הקודש, ולכמה מן הראשונים והפוסקים אם לא קיבל עליו תוספת יוה"כ מדעתו אף שבמציאות שבת מאכילה ומלאכה ושאר עינויים מ"מ לא קיים בזה מצות תוספת יוה"כ.

פתגם: שתיקה היא טענה שקשה לענות עליה

ספר "שמחלה"

יובל במכירת שדה:

המוכר שדהו בשנת היובל, שמכורה ויצאה (לחלק מהדעות), היא כמתנה על מנת להחזיר, או שקניינה נפקע מיד ממילא (קובץ שיעורים כתובות ג)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: אשפה יקרה

עני פשט ידו לצדקה, אמר לו אדם אחד: מה לך מבקש כסף? וכי אינך יודע שכסף אינו אלא אשפה? אכן השיב העני, אבל כבר כתוב בתהלים: "אשרי הגבר אשר מילא את אשפתו מהם!"
ספר "חד וחלק" חלק ד'

שבת שלום, צום קל

יוצא לאור לרפואה שלימה של הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אביטל אורה בת אנאל אידה, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוח, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה. ראובן בן חנינה, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr